

Chị Út Tịch, tên khai sinh là Nguyễn Thị Út, sinh năm 1931. Cha chị là ông Nguyễn Văn Xương, người làng Tích Thiện, quận Cầu Kè, tỉnh Cần Thơ (nay thuộc xã Tam Ngãi, huyện Cầu Kè, tỉnh Trà Vinh). Vì gia đình nghèo, ông Xương phải đi làm mướn, ở đợ, trôi dạt đến vùng Rạch Lá, Tam Ngãi. Tại đây, ông gặp và nên duyên với bà Lê Thị Mười, là người cùng cảnh ngộ. Khi đã thành vợ chồng, ông bà Xương vẫn tiếp tục cuộc sống ở đợ cho nhà địa chủ Hàm Giỏi. Chị Út và hai chị của mình (chị Hai Keo, chị Ba Cao) sinh ra và lớn lên trong nhà địa chủ Hàm Giỏi.

Trong ba chị em, Út cứng cỏi và gan dạ nhất. Năm 12 tuổi Út từng dám đánh trả địa chủ vì bị bắt nạt, Út nói: “nó đánh mình, mình đánh nó”. Năm Út 13 tuổi thì cha lâm bệnh rồi qua đời. Cũng trong năm này, nhờ sự ủng hộ của các cán bộ Việt Minh, Út được chuộc thân ra khỏi nhà địa chủ.

Như con chim thoát khỏi lồng giam cầm, Út háo hức muốn tham gia công việc của Việt Minh. Những tấm gương chiến đấu anh dũng, ngoan cường của nhiều chiến sĩ Việt Minh từ lâu đã khơi dậy trong lòng Út sự căm phục và ngưỡng mộ. Nhưng vì tuổi Út còn nhỏ, nên chưa được các anh Việt Minh chấp thuận.

Tháng Mười năm 1945, thực dân Pháp tái chiếm Nam Bộ, rồi chiến sự lan ra cả nước, Út tham gia lực lượng chống thực dân với vai trò liên lạc viên cho cán bộ quân sự.

Thời ấy mọi công văn, mệnh lệnh đều được chuyển bằng tay từ đơn vị này đến đơn vị khác ở các địa phương khác nhau, có khi phải qua vùng kiểm soát của giặc nên hết sức nguy hiểm, nhưng chị Út luôn hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ, nhiều lần được khen ngợi.

Nhờ việc trinh sát, nắm tình hình địch chính xác, báo cáo kịp thời với cấp chỉ huy của ta mà chiến dịch Cầu Kè tháng Mười hai năm 1949, chiến dịch lớn đầu tiên của Việt Minh ở Nam Bộ, đã thành công, gây cho giặc Pháp tổn thất lớn.

Năm 1950, chị Nguyễn Thị Út kết hôn cùng anh Lâm Văn Tịch, một người Việt gốc Khơ-me cùng hoạt động trong tổ chức du kích với chị. Từ đó, chị mang tên ghép với tên chồng là Út Tịch.

